

Pregled izdanja knjige *Ilustrirana Biblija mladih* izdavačke kuće Kršćanska sadašnjost

1. Predgovor

Povijest suvremenoga katoličkog izdavaštva u Hrvatskoj obilježena je djelovanjem izdavačke kuće *Kršćanska sadašnjost*. Među brojnim naslovima, objavljenim tijekom 42 godine djelovanja te katoličke izdavačke kuće, posebno mjesto zauzima ilustrirano biblijsko izdanje namijenjeno djeci i mladima – *Ilustrirana Biblija mladih*.

U doba kada su se crkveni krugovi “borili za slobodu pisane riječi u jednome totalitarnom režimu”,¹ godine 1968. prvi put je u Hrvatskoj objavljeno ovo djelo, te je kroz brojna hrvatska izdanja i izdanja na stranim jezicima ostalo živjeti do danas dajući snažan pečat suvremenome hrvatskome katoličkom izdavaštvu.

Trag ovog utjecaja vidljiv je još i danas. I osobno sam se tijekom posljednjih godina tijekom rada na sajmovima knjiga u Hrvatskoj i inozemstvu više puta uvjerio u posebnu karizmu te knjige: brojni posjetitelji upravo su ovu knjigu uzimali u ruke i iz široke lepeze dječjih izdanja upravo *Ilustriranu Bibliju mladih* kupovali svojoj djeci i unucima. A ‘pravdanje’ ovakvog odabira bilo je uvijek jednako: “Pa i ja sam tu knjigu čitao u svom djetinjstvu!”, “Kroz tu knjigu prvi put sam upoznala Bibliju”, „Red je da i naša djeca imaju tu knjigu, moj je primjerak ostao u roditeljskoj kući” i sl.

2. Povijest izdavačke kuće *Kršćanska sadašnjost*

Govor o izdavačkoj djelatnosti izdavačke kuće *Kršćanska sadašnjost* i boljem razumijevanju vremena objave *Ilustrirane Biblije mladih* zahtijeva da se spomenu određene povijesne okolnosti njezina nastanka koje su dale povoda osnivanju ove izdavačke kuće.

¹ Stipčević, A. Socijalna povijest knjige u Hrvata : Knjiga III. od početka Hrvatskoga narodnog preporoda (1835.) do danas. Zagreb : Školska knjiga, 2008. Str. 541.

2.1. Povijesno-crkveni kontekst 60-ih godina XX. stoljeća

U vremenu kada se pripremalo održavanje Drugoga vatikanskog koncila, Katolička crkva u Hrvatskoj nalazila se u iznimno teškom stanju: ne samo da su odnosi između Crkve i države tijekom izgradnje socijalističkoga društvenog poretka bili zategnuti, nego je i sâmoj Crkvi bila gotovo onemogućena komunikacija s katoličkim Zapadom, a tiskanje i objavljivanje teoloških tekstova u zemlji bilo je vrlo teško, često i nemoguće.

Dok se u svijetu baš tijekom 50-ih i 60-ih godina XX. stoljeća odvijao živ teološki razvitak, koji je ujedno označio idejnu i duhovnu pripremu za događaj Koncila, u Hrvatskoj je teologija bila potisnuta na margine. Događaj Koncila (koji se odvijao od 1962. do 1965. godine), aktualizirao je problem teološke kulture na hrvatskom jeziku: kako bi se sâm Koncil mogao razumjeti i prihvatiti trebalo je brzo nadoknaditi nedostatak teoloških djela. U tom crkveno-povijesnom kontekstu, profesori Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu pokreću časopis *Svesci – kršćanska sadašnjost* (1966.), kojim su željeli promicati koncilске zamisli na hrvatskom prostoru.

Uza *Sveske* se prvi put pojavljuje i naziv 'kršćanska sadašnjost', a objavljivanje časopisa ujedno je vodilo osnivanju *Centra za koncilská istraživanja, informacije i dokumentaciju "Kršćanska sadašnjost"*.

2.2. Nastanak i ciljevi izdavačke kuće Kršćanska sadašnjost

Prvi pothvat utemeljenja izdavačke kuće *Kršćanska sadašnjost* bilo je pokretanje časopisa *Svesci – kršćanska sadašnjost* (SKS) koji se pojavljuje krajem 1966. godine za 1967. godinu, a izdaje ga *Hrvatsko književno društvo svetoga Ćirila i Metoda*.

Iz toga početnog pothvata, godinu dana kasnije (1968. godine), izrasla je *Kršćanska sadašnjost* i to kao *Centar za koncilská istraživanja, dokumentaciju i informacije*. Njezin je utemeljitelj bio nadbiskup kardinal Franjo Šeper, koji je Dekretom o ustanovljenju *Centra za koncilská istraživanja, dokumentaciju i informacije "Kršćanska sadašnjost"* i službeno utemeljio ovu crkvenu ustanovu 22. veljače 1968. godine.²

Da bi se taj cilj što bolje postigao, Dekret naznačuje više djelatnosti, a među njima su najvažnije pokretanje i izdavanje časopisa, biltena i drugih

² Usp. Šeper, F. (kard.). Dekret o ustanovljenju Centra za koncilská istraživanja, dokumentaciju i informacije "Kršćanska sadašnjost". // Šeper : građa za životopis / priredili Đuro Pukec, Vladimir Stanković. Zagreb : Nadbiskupski duhovni stol, 1982. Sv. 1. Str. 300-301.

povremenih tiskanih stvari u sklopu koncilске obnove i zadatka što ih Koncil stavlja pred suvremene kršćane.

Među prvim inicijatorima *Kršćanske sadašnjosti*, bila su trojica profesora Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu – kasnije nazvanih *Trolistom*: **Vjekoslav Bajsić** (imenovan pročelnikom Centra), **Josip Turčinović** (imenovan zamjenikom pročelnika Centra) i **Tomislav Janko Šagi-Bunić**. Sva trojica bili su svjesni da provedba promjena u Crkvi, započeta Drugim vaticanskim koncilom, ovisi i o dubljem poznavanju koncilске misli, nastojanja i gibanja.

Sljedeća značajna godina u djelovanju *Kršćanske sadašnjosti* jest 1977. godina, kada je 31. svibnja osnovano *Teološko društvo "Kršćanska sadašnjost"* (TDKS). Društvo su osnovali teolozi okupljeni oko *Kršćanske sadašnjosti*, a pobuda za to bila je većim dijelom izvanjska: naime, promjene u financijskom sustavu u tadašnjoj Jugoslaviji prisilile su *Kršćansku sadašnjost* da poduzme svoje organiziranje kao društva u smislu zakonodavstva SR Hrvatske, jer je svojim djelovanjem narasla do te mjere da više nije mogla postojati u početnom obliku. Time je osnivanje Društva osiguralo daljnju opstojnost i djelatnost *Kršćanske sadašnjosti* u tadašnjem poreznom sustavu, a *Kršćanska sadašnjost* više nije bila tretirana kao privatnik, nego je kao tijelo javnog prava uživala iste pogodnosti kao druge javno pravne kulturne ustanove. Osnivanjem Teološkog društva, teolozi nisu odustali od ranije postavljenih ciljeva, nego su na taj način spasili opstojnost *Kršćanske sadašnjosti* i omogućili jačanje njezine djelatnosti.

Početak 90-ih godina XX. stoljeća te konačnim slomom komunizma, došla su nova vremena, a *Kršćanska sadašnjost* opet postaje vlasništvo Zagrebačke nadbiskupije: od 1992. godine nastavljeno je djelovanje *Kršćanske sadašnjosti* u novome pravnom obliku, kao društva s ograničenom odgovornošću – *Kršćanska sadašnjost d.o.o.* Organiziranjem ove pravne osobnosti, ostvarena je perspektiva za ozbiljan daljnji razvitak izdavačke kuće koja nje guje izvorno teološko istraživanje i izrađivanje znanstvenih teoloških djela na hrvatskom jeziku.

3. Pregled izdanja knjige *Ilustrirana Biblija mladih*

Tijekom 42 godine postojanja, izdavačka kuća *Kršćanska sadašnjost* objavila je više od 2.500 različitih naslova, kojima je kroz velik niz biblioteka pokrila široko područje katoličke literature: od biblijskih izdanja, preko dokumenata crkve i liturgijskih izdanja, priručnika i teoloških radova, povijesnih pregleda i

monografija, sve do poezije, romana kršćanskog nadahnuća i različitih knjiga kršćanske duhovnosti. “Ipak, najveći je doprinos *Kršćanska sadašnjost* našoj pokoncilskoj obnovi pružila na biblijskom i liturgijskom području.”³

Biblijska izdanja pritom su ipak najznačajnija jer upravo ona donose Živu Riječ u narod, te je nemoguće i zamisliti bilo kakvu obnovu Crkve bez postojanja prijevoda *Biblije* na narodni jezik. “Biblija Stari i Novi zavjet – najprije izdana u kući *Stvarnost* 1968. (uredili su je prof. Bonaventura Duda i Jure Kaštelan), a drugo izdanje uključila *Kršćanska sadašnjost*, da bi od trećeg izdanja nadalje (1974.) *Kršćanska sadašnjost* otkupila i posve preuzela izdavanje – kako je p. Duda voli zvati – ‘*Zagrebačke Biblije*’. Kako je o 20. obljetnici Koncila na Bogoslovnoj tribini posvjedočio prof. Turčinović, tada je naklada te Biblije na hrvatskom iznosila 300.000 primjeraka, a samo Novi zavjet u prijevodu Bonaventure Duda i Jerka Fućaka 260.000 primjeraka”.⁴

Unutar biblioteke *Biblija* “objavljena je i *Ilustrirana Biblija mladih* (prvo izdanje 1968. godine) koju je *Kršćanska sadašnjost* objavila, osim na hrvatskom jeziku, još na jedanaest jezika istočnoeuropskih naroda koju su tada živjeli u komunističkom režimu i nisu u svojim zemljama smjeli objavljivati biblijska izdanja”.⁵ Upravo radi toga, naklade izdanja *Ilustrirane Biblije mladih* bile su još neusporedivo veće, osobito onih izdanja tiskanih za narode iza tzv. željezne zavjese, “tako da su vagoni i vagoni tih Biblija iz Zagreba otišli u istočne zemlje – te je s pravom prof. Šagi u svojoj riječi na Okruglom stolu povodom 25. godišnjice *Kršćanske sadašnjosti* izrekao ocjenu da je, “kako neki rekoše, najveća religiozna izdavačka kuća ‘odavde do Vladivostoka’”.⁶

3.1. Hrvatska izdanja *Ilustrirane Biblije mladih*

Prvo izdanje knjige *Ilustrirana Biblija mladih* na hrvatskom jeziku izašlo je 1968. godine zalaganjem franjevca **Zorislava Ivana Lajoša**. Radilo se o

³ Duda, B. Iz založenog htijenja pokoncilске obnove : Dio predavanja na Teološkom simpoziju uz 30. obljetnicu Drugog Vatikanskog koncila u Splitu, 1995. // *Kršćanska sadašnjost* u misli svojih utemeljitelja tijekom razvitka i djelovanja u vremenu / priredio Bono Zvonimir Šagi. Zagreb : *Kršćanska sadašnjost*, 2008. Str. 150.

⁴ Košić, V. Recepcija Koncila u Hrvatskoj – uloga *Kršćanske sadašnjosti* u tome. // *Nastanak i razvitak *Kršćanske sadašnjosti** : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : *Kršćanska sadašnjost*, 2010. Str. 27-28.

⁵ Cifrak, M. Izdavačka djelatnost *Kršćanske sadašnjosti* kao vrijeme teologije : Sinteza. // *Nastanak i razvitak *Kršćanske sadašnjosti** : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : *Kršćanska sadašnjost*, 2010. Str. 57.

⁶ Košić, V. Nav. dj. Str. 28.

prijevodu originalnoga američkog izdanja *The Biblia for boys and girls* koje su sastavili **o. Josip E. Krause**, profesor na St. Thomas College u St. Paulu u Minnesoti i **dr. Samuel Terrien**, profesor na Union Theological Seminary u New Yorku, a copyright je dobiven od tvrtke *Western Publishing International* (W.P.I.) iz Geneve (Švicarska).

Također, prigodom prijevoda na hrvatski jezik, evanđeoski tekstovi uzeti su iz izdanja *Evanđelje : život i nauka Isusa Krista, Spasitelja svijeta* koji je s grčkog izvornika preveo o. Bonaventura Duda, dok su ostali biblijski tekstovi, tamo gdje su doneseni doslovce, ili citirani ili priređeni prema izdanju *Biblija : Stari i Novi zavjet*, Zagreb : izdanje Stvarnost, 1968.

Knjiga *Ilustrirana Biblija mladih* otisuta je u četiri boje, tvrdo ukoričena i urešena zlatnim foliotiskom, formata je 19 x 26 cm, a opsega 520 stranica. Objavljena je unutar biblioteke *Biblija (B)*, biblioteke *Kršćanske sadašnjosti* koja donosi biblijske tekstove u novim hrvatskim prijevodima, Stari i Novi zavjet, te različita biblijska izdanja.

Velikim nastojanjem fra Lajoša, izašlo još jedno (drugo) izdanje na hrvatskom jeziku. Nažalost, "otac Zorislav Lajoš poginuo je 1972. godine u prometnoj nesreći",⁷ te je godine 1973. *Kršćanska sadašnjost* od Franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda preuzela pravo izdavanja, pa su do danas objavljena ukupno 22 hrvatska izdanja, od toga 20 u izdanju *Kršćanske sadašnjosti*: 1973.³, 1974.⁴, 1976.⁵, 1977.⁶, 1979.⁷, 1982.⁸, 1983.⁹, 1985.¹⁰, 1986.¹¹, 1987.¹², 1989.¹³, 1991.¹⁴, 1993.¹⁵, 1995.¹⁶, 1997.¹⁷, 2000.¹⁸, 2001.¹⁹, 2002.²⁰, 2003.²¹, 2007.²²

Naklade navedenih izdanja bile su različite, te su se kretale od svega 2.000 komada, preko prosječne naklade od 10.000 komada, pa sve do 12.500 ili čak 15.000 komada. Ukoliko procijenimo da se radilo o prosječnim nakladama od 10.000 komada, na hrvatskom je objavljeno ukupno više od 200.000 svezaka *Ilustrirane Biblije mladih*. Time (pri čemu mislim brojem izdanja i veličinom naklada) ova knjiga postaje zasigurno najprodavanija vjerska knjiga poslije Drugoga svjetskog rata na hrvatskom jeziku.

3.2. Izdanja *Ilustrirane Biblije mladih* na drugim jezicima

Osim izdanja na hrvatskom jeziku, *Kršćanska sadašnjost* pripremila je i objavila brojna izdanja knjige *Ilustrirana Biblija mladih* i na drugim jezicima.

⁷ Rebić, A. Svesci – Communio i međunarodna suradnja *Kršćanske sadašnjosti*. // Nastanak i razvitak *Kršćanske sadašnjosti* : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : *Kršćanska sadašnjost*, 2010. Str. 99.

Ubrzo po objavi hrvatskog izdanja, uslijedila su izdanja “na slovenskom i mađarskom jeziku te, za vjernike Srpske pravoslavne crkve, na srpskom jeziku ćirilicom (tri izdanja: 1973., 1982. i 1985.). Za to izdanje pokazali su veliko zanimanje i drugi narodi”,⁸ pa kreće bogata izdavačka djelatnost na stranim jezicima.

Ilustrirana Biblija mladih objavljena je i u većem broju izdanja na 11 drugih jezika: slovenskom, slovačkom, makedonskom, albanskom, češkom, srpskom, mađarskom, poljskom, ukrajinskom, rusinskom i ruskom. Upravo zahvaljujući brojnim izdanjima, knjiga *Ilustrirana Biblija mladih* bila je prisutna od Londona do Vladivostoka, a *Kršćanska sadašnjost* prepoznata kao velika katolička izdavačka kuća čiji je rad bio posebno značajan za zemlje Istočnoga bloka, koje su bile izolirane iza komunističke zavjese.

Tijekom 19 godina (u razdoblju od 1973. do 1991. godine), na 11 jezika izašlo je ukupno 35 izdanja, koja su izlazila sljedećim ritmom:

1. slovensko izdanje: 1974., 1975., 1979., po dva izdanja 1982., 1990.;
2. slovačko izdanje: 1977., 1986., 1987., 1991.;
3. makedonsko izdanje: 1977., 1983., 1990.;
4. albansko izdanje: 1978.;
5. češko izdanje: 1983., 1985., 1988., 1991.;
6. srpsko izdanje: 1973., 1982., 1985.;
7. mađarsko izdanje: 1982., 1983., 1984., 1986., 1990., 1991.;
8. poljsko izdanje: 1982., 1985., 1988.;
9. ukrajinsko izdanje: 1982., 1990., 1991.;
10. rusinsko izdanje: 1989.;
11. rusko izdanje: 1989.⁹

Naklade navedenih izdanja bile su raznorodne, a brojevi su često bili i zanemarivani, budući da su se navedena izdanja najčešće ilegalno prebacivala u inozemstvo. Ipak je to bilo vrijeme komunizma, a u zemljama Istočnog bloka vjerske knjige nisu smjele biti tiskane i objavljivane.

No nevezano uz način rada, potrebno je reći da se radilo o velikim nakladama, čiji se podaci pronalaze tek pretraživanjem velike količine dokumenata, zapisa i govora svjedoka vremena.

Najveća naklada na nekom od stranih jezika bila je na poljskom, na kojem je tiskano više od 300.000 primjeraka, dok je na ruskom tiskano više od

⁸ Isto. Str. 99-100.

⁹ Dugandžić, I. Biblija i prateća biblijska djela u Kršćanskoj sadašnjosti. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 118.

100.000 primjeraka. Takve naklade, uz iznimku kiosk-izdavaštva, danas su gotovo i nezamislive na hrvatskom tržištu.

I naklade na drugim jezicima bile su visoke, a ovdje donosim skupne zaokružene brojke: na slovenskom je objavljeno više od 80.000, na mađarskom više od 75.000,¹⁰ na slovačkom više od 30.000, na češkom oko 30.000, ukrajinskom oko 20.000, srpskom oko 15.000, na makedonskom više od 10.000, na rusinskom oko 10.000, te na albanskom oko 10.000 primjeraka.¹¹

Okvirnim zbrajanjem navedenih primjeraka dolazimo da je na stranim jezicima otisnuto više od 700.000 svezaka. Ako k tome dodamo procjenu od preko 200.000 primjeraka na hrvatskome jeziku, izlazi da je *Ilustrirana Biblija mladih* objavljena u gotovo 1.000.000 primjeraka.

3.3. *Ilustrirana Biblija mladih* – kamen temeljac međunarodne suradnje

Izdanja *Ilustrirane Biblije mladih* na stranim jezicima često su osim osnovnog cilja (širenje Božje riječi među narodom), postizale i dodatne ciljeve: svojom snagom označila su i početak bogate međunarodne suradnje na tom jeziku. To je posebno slučaj s izdanjem IBM-a na albanskom i mađarskom jeziku. Vezano uz izdanja na albanskom, “*Kršćanska sadašnjost* surađivala je s mons. Lushom Gjergijem te je nakon *Ilustrirane Biblije mladih* tiskala na albanskom jeziku i druge knjige: Katekizam, Bibliju i liturgijske knjige. To je za albanske katolike značilo početak njihove izdavačke kuće *Drita*, koja još danas pod vodstvom mons. Lusha Gjergijija uspješno djeluje”.¹²

“Isto tako je IBM bila početak i bogate izdavačke djelatnosti na mađarskom jeziku. *Kršćanska sadašnjost* tijesno je surađivala s franjevcem Karolyjem Harmathom koji je u suradnji s *Kršćanskom sadašnjošću* utemeljio izdavačku kuću *Agape* koja se dolaskom demokracije proširila i na

¹⁰ Veličinu naklada na mađarskom jeziku možda je najbolje izrazio Karoly Harmath, kada je na spomen *Ilustrirane Biblije mladih* samo rekao: “ovdje me nemojte pitati za nakladu – bilo je godina kad smo tiskali i po 35.000”. – Vidi u: Harmath, K. Suradnja *Kršćanske sadašnjosti* i *Agape*. // *Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti* : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : *Kršćanska sadašnjost*, 2010. Str. 114.

¹¹ Usp. Gjergji, L. *Kršćanska sadašnjost* i *Drita* : Suradnja i suizdanja. // *Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti* : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : *Kršćanska sadašnjost*, 2010. Str. 109.

¹² Rebić, A. Nav. dj. Str. 100.

područje Republike Mađarske i danas vrlo učinkovito djeluje i u Novom Sadu i u Budimpešti”.¹³

Uz to, snažno povezivanje različitih naroda, kultura i vjera omogućilo je i jačanje ekumenskih nastojanja, te prof. Jure Zečević govori da je djelovanje *Kršćanske sadašnjosti* obilježilo zalaganje “za konkretno pastoralno i znanstveno-teološko otvaranje, za dijalog i suradnju Crkava i svih kršćana na ovim prostorima, naglašavajući osobito – s obzirom na povijesne prijemore – važnost izgrađivanja pozitivnih odnosa između Katoličke i Pravoslavne crkve”.¹⁴

3.4. Tisak novih izdanja *Ilustrirane Biblije mladih u samostalnoj Hrvatskoj*

Otvaranjem Istočnog bloka i padom komunizma početkom 90-ih godina XX. stoljeća, te kasnijim jačanjem vjerskog izdavaštva u zemljama Jugoiistočne i Istočne Europe, nestala je potreba daljnjeg objavljivanja *Ilustrirane Biblije mladih* za ta tržišta.

Od tog trenutka nastavljeno je samo objavljivanje na hrvatskom jeziku u gotovo pravilnom ritmu od po jedno izdanje svake dvije godine, s prosječnom nakladom od po 10.000 primjeraka IBM-a. Nevezano uza svu liberalizaciju tržišta, pojavu novih vjerskih izdavačkih kuća, te ulazak u područje vjerske literature i svjetovnih izdavača, potreba za ovim izdanjem i dalje ne jenjava, nego ovisi isključivo o količini prodanih primjeraka na tržištu.

4. Zaključak

Tijekom burnih 60-ih godina XX. stoljeća na području Hrvatske pokrenuto je izlaženje *Ilustrirane Biblije mladih*, knjige koja je u sljedećih 40-ak godina tiskana u ukupno 22 hrvatska izdanja i 35 izdanja na drugim jezicima Istočne i Jugoistočne Europe. Naklada tih izdanja u svom zbroju gotovo da je dostigla milijun svezaka knjige koja je svojim utjecajem obuhvatila ogromno područje koje se prostiralo od Zapadne Europe do istoka bivšeg Sovjetskog Saveza.

¹³ Isto. Str. 100.

¹⁴ Zečević, J. Kršćanska sadašnjost i ekumensko gibanje na našim povijesnim prostorima. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 215.

Demokratskim promjenama tijekom 90-ih godina XX. stoljeća, zaustavljena su objavljivanja izdanja na stranim jezicima, te je nastavljeno izlaženje samo hrvatskog izdanja. Iako je na prijelazu stoljeća hrvatsko katoličko izdavaštvo znatnije ojačalo, kako brojem izdavačkih kuća tako i izdanjima koje one objavljuju, te se na tržištu pojavilo više ilustriranih biblijskih izdanja, *Ilustirana Biblija mladih* i dalje, nakon 42 godine, privlači nove krugove čitatelja svježinom svoje početne kvalitete i tradicijom svoje dugovječnosti. Najbolji pokazatelj ovoj tvrdnji vidi se i po tome što je upravo u pripremi i tisak 23. hrvatskog izdanja ove najprodavanije hrvatske katoličke knjige, koja će i u godinama pred nama jednakom snagom uvlačiti mlade čitatelje u svijet Biblije i svijet vjere.

LITERATURA

Božičević, V. Izdavačka djelatnost Kršćanske sadašnjosti : diplomski rad. Zagreb, 2008.

Cifrak, M. Izdavačka djelatnost Kršćanske sadašnjosti kao vrijeme teologije : Sinteza. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 53-69.

Duda, B. Iz založenog htijenja pokoncilске obnove : Dio predavanja na Teološkom simpoziju uz 30. obljetnicu Drugog Vatikanskog koncila u Splitu, 1995. // Kršćanska sadašnjost u misli svojih utemeljitelja tijekom razvitka i djelovanja u vremenu / priredio Bono Zvonimir Šagi. Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2008. Str. 145-152.

Dugandžić, I. Biblija i prateća biblijska djela u Kršćanskoj sadašnjosti. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 115-125.

Gjergji, L. Kršćanska sadašnjost i Drita : Suradnja i suizdanja. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 107-111.

Harmath, K. Suradnja Kršćanske sadašnjosti i Agape. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 113-114.

Košić, V. Recepcija Koncila u Hrvatskoj – uloga Kršćanske sadašnjosti u tome. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 23-30.

Rebić, A. Svesci – Communio i međunarodna suradnja Kršćanske sadašnjosti. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 83-105.

Spomen-knjiga "Kršćanska sadašnjost 1968.-1993." : prigodni katalog povodom 25. obljetnice postojanja Kršćanske sadašnjosti. Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 1993.

Stipčević, A. Socijalna povijest knjige u Hrvata : Knjiga III. od početka Hrvatskoga narodnog preporoda (1835.) do danas. Zagreb : Školska knjiga, 2008.

Šeper, F. (kard.). Dekret o ustanovljenju Centra za koncilska istraživanja, dokumentaciju i informacije "Kršćanska sadašnjost". // Šeper : građa za životopis / priredili Đuro Pukec, Vladimir Stanković. Zagreb : Nadbiskupski duhovni stol, 1982. Sv. 1. Str. 300-301.

Zečević, J. Kršćanska sadašnjost i ekumensko gibanje na našim povijesnim prostorima. // Nastanak i razvitak Kršćanske sadašnjosti : Zbornik radova sa znanstvenog simpozija o 40. obljetnici djelovanja / Albert Turčinović (ur.). Zagreb : Kršćanska sadašnjost, 2010. Str. 207-216

Damir Šumečki
Kršćanska sadašnjost d.o.o.
damir.sumecki@gmail.com